Contributed by Sébastien Brulez
dinsdag, 07 maart 2006 -

In de 19de eeuw begon de industriële productie van asbest. Sinds 1 januari 2005 verbiedt een Europese richtlijn volledig het gebruik ervan. Het Franse vliegdekschik "Clemenceau" zou moeten ontdaan worden van haar asbest in India. De hete appel wordt doorgeschoven. Al degenen die de loftrompet afstaken over de verdiensten van asbest, proberen er zich nu van te ontdoen. In het begin van de 21ste eeuw telt men duizenden slachtoffers en het ergste moet nog komen.

Meer dan een eeuw is dus nodig geweest opdat de giftigheid van asbest zou worden erkend. "Erkend", niet "gekend". De nuance is belangrijk, want ziekteverschijnselen doen reeds hun intrede in het prille begin van de industriële productie. Maar in de meeste gevallen doen de privé-bedrijven er alles aan om de ziektes te verdoezelen, met de medeplichtigheid van de regeringen.

De leugen heeft tientallen jaren geduurd

Bij ons, in Harmignies, nabij Bergen, is de fabriek Coverit (een filiaal van de groep Eternit) een schoolvoorbeeld. Zij heeft haar poorten gesloten in 1987. Sommigen hebben er 30 jaar gewerkt, zonder dat ze waren geïnformeerd over het dodelijke karakter van het gebruikte materiaal. Michel Verniers, lange tijd vakbondsafgevaardigde van het bedrijf, legt uit wat hem aangezet heeft zich te interesseren aan het probleem: "Na de sluiting van het bedrijf merkte ik dat meer en meer voormalige collega's vroegtijdig stierven. Ik ben dan een lijst gaan bijhouden van de sterfgevallen en een onderzoek begonnen naar de asbest. De cijfers zijn hallucinant. Van de 220 arbeiders die het bedrijf telde, zijn er 116 dood en 49 ziek. Van de 116 doden zijn er 4 zelfmoorden wegens hun ziekte."

Maar waarom kwam er geen reactie na zovele jaren ? "Nooit heeft iemand ons gezegd dat asbest slecht was. In hogere kringen wist men dat nochtans heel goed," vertrouwt Vivian Lescaut ons toe. Ook hij is voormalig arbeider bij Coverit. "Ik werd in 1977 aangenomen en ik heb nooit iets horen zeggen over de kwalijke gevolgen van asbest. Enkele weken later zijn journalisten ons komen vertellen dat asbest slecht is voor de gezondheid. De patroon heeft hen buitengezet en ons aangemaand niet te luisteren naar journalisten. Volgens hem was dat desinformatie. Tot dan werkten wij zonder enige bescher-ming. Iets later kwam men ons vertellen dat we voorzorgen moesten nemen, maar dat waren minimale voorzorgen. Aangezien toen geen enkele arbeider ziek was, waren we ons niet bewust van het gevaar."

ASBEST : een tijdbom

Het duurt inderdaad enige tijd vooraleer de ziekteverschijnselen zichtbaar zijn. Soms duurt het 20 tot 30 jaar voor de pathologie duidelijk opkomt. Een Franse studie van 1998 gaf het volgende resultaat: "Tussen 1996 en 2020 zouden 20.000 sterfgevallen bij mannen en 2900 bij vrouwen rechtstreeks in verband kunnen liggen met de mesotheliome". (1) Een tweede studie onthult dat "de sterfgevallen te wijten aan mesotheliome in Frankrijk nog gedurende een lange periode zullen toenemen. De piek in de sterfgevallen zal komen tussen 2025 en 2040 met een jaarlijks gemiddelde bij mannen van 50 tot 79 jaar gaande van 1140 tot 1300." (2)

Michel Verniers et Vivian Lescaut zijn beiden vrijwillige medewerkers van de cel asbest van het Waalse ACV, opgericht op hun eigen initiatief, na een vakbondsvergadering. Mevr. Declerc, weduwe van een arbeider bij Coverit, vervoegde hen snel. "Tot aan de dood van mijn man, was ik er me niet van bewust dat asbest tot dergelijke ziektes kan leiden", vertelt ze ons.

Vandaag hopen ze dat hun eisen worden gehoord. "Geïsoleerde personen proberen ons soms te helpen, maar geen enkele politieke partij is tot nu toe bereid haar borst nat te maken." Wat zijn hun eisen? "Een hogere schadevergoeding en de oprichting van een fonds voor schadevergoeding voor de asbestarbeiders en hun omgeving, de veroordeling van de patroons en de erkenning van hun niet-excuseerbare fout, herstelbetalingen voor alle slachtoffers en hun families zodat de

overlevenden financieel kunnen overleven."

De winst wordt geprivatiseerd, de schuld is collectief...

De drie ACV-vrijwilligers klagen het huidige systeem van schadevergoeding aan : "Het zijn de patroons die zich verrijkt hebben gedurende jaren door ons te besmetten en vandaag is het de gemeenschap die de schadevergoeding moet betalen." De erkenning van een niet-excuseerbare fout zou toelaten sommige werkgevers voor de rechtbank te dagen. Vooral omdat alles erop wijst dat het gevaar van asbest bewust is geminimaliseerd. "Als iemand bij een medisch onderzoek ademhalingsmoeilijkheden had, kreeg hij als antwoord dat hij teveel rookte! Ze probeerden altijd in het verleden van het individu te graven om daar de oorzaak van de ziekte te zoeken zodat het bedrijf niet beschuldigd werd."

In 1985 vraagt de directie aan de arbeidsgeneesheer om de medische testen op de werknemers diepgaander te voeren, met de belofte de resultaten kenbaar te maken en hen op de hoogte te houden van eventuele problemen. Deze belofte werd nooit waargemaakt en de arbeiders hebben geen toegang gehad tot hun medisch dossier. In juli 1987 sluit de onderneming definitief haar deuren. "Toen het bedrijf sloot, waren de arbeiders treurig. Als ze geweten hadden, wat hen nog te wachten stond, zouden we blij geweest zijn met de sluiting. De bedrijfsleiding beweerde dat de fabriek niet winstgevend was, maar dat was absoluut fout. Ze wist dat ziektes gingen uitbreken, daarom heeft ze het bedrijf gesloten. De eerste gevallen zijn trouwens opgekomen niet lang na de sluiting," vertelt ons Michel Verniers.

Ondanks het verbod in Europa worden jaarlijks nog 2 miljoen ton asbest geproduceerd, in naam van de winst (3). Canada is de vierde producent in de wereld met 200.000 ton. Als de productie van asbest gewoon aanhoudt, ondanks het erkende gevaar van de asbeststoffen, betekent dit dat nieuwe markten aangeboord zijn in landen in Azië.

(1) Zware kanker die specifiek in verband wordt gebracht met asbest.
(2) Onderzoek dat voorkomt in het "rapport van de Franse regering voor het parlement, dat de financiële gevolgen onderzoekt voor de slachtoffers van asbest voor het jaar 2003 en de 20 volgende jaren."
(3) "De wereldmarkt opent zich naar Azië en Rusland," Le Monde, 28/12/05

Voor meer informatie over de asbestproblematiek, raadpleeg de brochure ABVV-ACV, "Asbest, een dodelijk gevaar", op de site www.rise.be